

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فیش منبر

شب قدر

جایگاه و اهمیت شب قدر

کانال فیش منبر و مرثیه در ایتا

<https://eitaa.com/fishemenbar>

عرضه در سایت طلبه یار = <http://www.talabeyar.ir>

جایگاه و اهمیت شب قدر ایشب قدر بزرگ ترین سند امامت و تداوم آن در طول زمان است

چنان که درک شب قدر، کاری است مشکل، بیان جایگاه و «قدر» شب قدر عملی است دشوار که تنها راه یافتگان به آن شب عزیز می توانند واقعیت و حقیقت آن را بیان دارند؛ چراکه قرآن به پیامبر خدا فرمود: «وما ادراک ماليله القدر»؛ «و تو چه دانی شب قدر چیست؟»

در وصف آن همین بس که «خیر من الف شهر»؛ «از هزار ماه برتر است» و مسائلی بر قدر و منزلت این شب افزوده است، از جمله:

۱. نزول قرآن:

نزول جامع ترین، کامل ترین و ماندگارترین کتاب الهی بر عظمت و منزلت شب قدر افزوده است. قرآن خود می گوید: «شهر رمضان الذی انزل فیہ القرآن»^۱؛ «ماه [مبارک] رمضان ماهی است که در آن قرآن نازل شده است.» اما در چه شبی از شبهای آن ماه، قرآن نازل شده است؟ آیه دیگر بیان می کند که «انا انزلناه فی لیله مبارکه»^۲؛ «به راستی، آن [قرآن] را در شبی پربرکت نازل کردیم.» و این شب مبارک را در سوره قدر مشخص فرموده که «انا انزلناه فی لیله القدر»^۳؛ «به حقیقت ما آن [قرآن] را در شب قدر فرود آوردیم.» پس باید گفت نزول قرآن در چنین شبی بر عظمت آن می افزاید. این نکته را هم اضافه کنیم که این نزول، نزول

دفعی است بر قلب رسول گرامی اسلام، نه نزول تدریجی که آغاز آن با آغاز بعثت یعنی بیست و هفتم رجب همراه است.

۲. تقدیر امور:

در نام گذاری شب قدر بیانهای مختلفی وارد شده است: برخی آن را به معنای شبی با عظمت و بزرگ «لیله العظمه»^۴ گرفته اند؛ چراکه قدر در قرآن به معنای منزلت و بزرگی خداوند آمده، در آیه ای می خوانیم: «ماقدروا الله حق قدره»^۵؛ «قدر ندانستند [و شناختند] خدا را آنگونه که حق عظمت او بود».

«قدر» به معنای تقدیر و اندازه گیری و تنظیم است. این معنی را هم لغت تایید می کند و هم قرآن و روایات. راغب اصفهانی می گوید: «لیله القدر ای ليله قیضها لامور مخصوصه»^۶؛ «شب قدر یعنی شبی که [خداوند] برای [تنظیم و تعیین] امور مخصوصی آن را آماده [و مقرر] نموده است.» و قرآن کریم می فرماید: در آن شب «یفرق کل امر حکیم»^۷؛ «هرکاری بر طبق حکمت [خداوند] جدا [و تعیین و تنظیم] می گردد».

و امام صادق علیه السلام فرمود: «التقدیر فی ليله القدر تسعه عشر، والابرام فی ليله احدى و عشرين والامضاء فی ليله ثلاث و عشرين»^۸؛ «تقدیر امور [و سرنوشتها] در شب قدر، یعنی شب نوزدهم، تحکیم آن در شب بیست و یکم، و امضا [ی آن] در شب بیست و سوم [صورت می گیرد].» و امام هشتم علیه السلام فرمود: «... یقدر

فیهما ما یکون فی السنه من خیر او شر او مضره او منفعه او رزق او اجل و لذلک سمیت لیلہ القدر^۹؛ (در آن شب [قدر آنچه که در سال واقع می شود، تقدیر و اندازه گیری می شود، از نیکی و بدی و زیان و سود و روزی و مرگ . به همین جهت نیز شب قدر [شب اندازه گیری] نامیده شده است».)

و طبق روایات فراوانی^{۱۰} (سرنوشت افراد برای سال بعد، مانند: رزق و روزی، مرگ و میرها، خوشی و ناخوشیها، حج رفتن و حوادث دیگر زندگی، براساس استعدادها و لیاقتها، رقم می خورد، و این تقدیر حکیمانه هم، در انسان هیچ گونه «اجبار» و «سلب اختیاری» به وجود نمی آورد . می توان بین تمام اقوال این گونه جمع کرد که در این شب با عظمت و بزرگ، با فرود ملائکه آسمانی، تقدیرات یک سال مشخص و بر قلب حجت زمان علیه السلام عرضه می شود.

۳ . سند امامت:

شب قدر بزرگ ترین سند امامت و تداوم آن در طول زمان است . در روایات فراوانی، وجود شب قدر را در هر زمان دلیل لزوم امامت و بقای آن دانسته اند، لذا سوره قدر به منزله شناسنامه اهل بیت علیهم السلام شمرده شده است که به برخی روایات اشاره می شود:

از امام صادق علیه السلام نقل شده است که فرمود: علی علیه السلام زیاد می فرمود: هیچ گاه تیمی و عدوی [ابوبکر و عمر] خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله جمع نشدند

مگر آنکه آن حضرت [سوره] «انا انزلناه ...» را با خشوع و گریه می خواند، سپس آن دو عرض می کردند چقدر رقت شما نسبت به این سوره شدید است . پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرمود: به جهت آنچه چشم دیده و دلم فهمیده است و به جهت آنچه دل این شخص [یعنی علی علیه السلام] پس از من خواهد دید . آن دو می گفتند: مگر شما چه دیده ای و او چه می بیند؟

فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله برای آن دو نوشت «تنزل الملائکه والروح فیها باذن ربهم من کل امر» ؛ «ملائکه و روح در آن شب با اذن پروردگارشان برای (تقدیر) هر کاری نازل می شوند .» آن گاه می فرمود: آیا بعد از «کل امر؛ تمام امرها» که خداوند می فرماید، چیزی باقی خواهد ماند؟ می گفتند: نه . سپس حضرت می فرمود: آیا می دانید آن کسی که هر امری بر او نازل می شود کیست؟ می گفتند: تو هستی ای رسول خدا! آن گاه می فرمود: بله [ولی] آیا شب قدر بعد از من هم ادامه دارد؟ می گفتند: بله . می فرمود: آیا [در شبهای قدر] بعد از من هم آن امر نازل می شود؟ می گفتند: بله . سپس می فرمود: بر چه کسی؟ می گفتند: نمی دانیم . سپس آن حضرت از سر من [علی] می گرفت (و دست را روی سر من قرار می داد) و می فرمود: اگر نمی دانید بدانید، آن شخص پس از من این مرد است .

فرمود: پس آن گاه آن دو نفر همیشه این گونه بودند که شب قدر را بعد از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به سبب هراسی که بر دل آن دو می افتاد، می شناختند
(۱۱)»

و در جای دیگر علی علیه السلام فرمود: «به حقیقت شب قدر در هر سال وجود دارد و امر سال در آن شب نازل می شود و به راستی برای آن امر صاحبان امری است. عرضه شد آنان چه کسانی هستند؟ فرمود:» انا و احد عشر من صلبی ائمه (محدثون)^{۱۲}؛ (من و یازده [امام] از نسل من که [همه] امامانی محدث می باشند [که ملائکه را نمی بینند ولی صدای آنها را می شنوند]».

و در برخی روایات آمده که خود ولایت علی علیه السلام و ائمه علیهم السلام جزء تقدیرات آن شب است^{۱۳} و دستور داده اند که با مخالفان برای اثبات امامت و بقای آن و زنده بودن مهدی علیه السلام به شب قدر استدلال کنید^{۱۴}. (آری، بقای شب قدر دلیل محکمی است بر بقای امامت و بقای امامت اقتضا می کند حیات و زنده بودن مهدی علیه السلام را و حیات مهدی علیه السلام نشانه حیات مذهب پیشتاز و همیشه در صحنه تشیع است. لذا اسلام اصیل و قرآن تا ابد زنده است.

از اینجا روشن شد که شب قدر، یعنی شب ولایت و امامت^{۱۵} و معنای روایاتی که شب قدر را به فاطمه زهرا علیها السلام تفسیر نموده^{۱۶} است، روشن شد که حقیقت شب قدر امامت و ولایت است و حقیقت ولایت و امامت زهرای مرضیه علیها السلام است.

۴. بخشش گناهان:

یکی دیگر از ویژگیهای شب قدر بخشش گناهان و عفو عاصیان و مجرمان است، لذا باید تلاش نمود تا این فیض عظمای الهی شامل حال انسان شود. وای به حال انسانی که در شب قدر مورد غفران الهی قرار نگیرد؛ چنان که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرمود: «من ادرك ليله القدر فلم يغفر له فابعدہ الله»^{۱۷}؛ (کسی که شب قدر را درک کند، پس بخشیده نشود [و مورد حمت بی پایان الهی واقع نشود] پس خدا او را [از رحمت خویش] دور می سازد».

و در جای دیگر فرمود: «من حرمها فقد حرم الخیر کله ولا یحرم خیرها الا محروم»^{۱۸}؛ (هرکس که از فیض شب قدر محروم گردد، از تمام خیرات محروم [و بی نصیب] شده است و محروم نمی ماند از [برکات و] خیرات شب قدر، مگر کسی که [با اعمال خویش] خود را محروم نموده باشد».

لذا باید تلاش مضاعف نمود تا غفران الهی در این شب بخشش گناهان شامل حال انسان گردد.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرمود: «من قام ليله القدر ایمانا واحتسابا، غفر له ما تقدم من ذنبه»^{۱۹}؛ (کسی که در شب قدر به پاخیزد [و آن شب را] از روی ایمان و محاسبه [و اخلاص بیدار باشد]، گناهان گذشته اش بخشوده می شود».

در بحارالانوار در ذیل این روایت اضافه شده: «من صلی ليله القدر ایمانا واحتسابا
غفرالله ماتقدم من ذنبه»^{۲۰}; (هرکس در شب قدر، از روی ایمان و محاسبه [و
اخلاص] نماز گذارد، خداوند گناهان گذشته او را می بخشد».

پی نوشت:

۱ (بقره/۱۸۵).

۲ (دخان/۳).

۳ (قدر/۱).

۴ (تفسیر نوین، محمد تقی شریعتی، ص ۲۷۵; مجمع البیان، ابوعلی طبرسی، ج ۱،
ص ۵۱۸).

۵ (حج/۷۴).

۶ (المفردات فی غریب القرآن، دفتر نشر الکتاب، ص ۳۹۵).

۷ (دخان/۴).

۸ (وسائل الشیعه، حر عاملی، داراحیاء التراث، ج ۷، ص ۲۵۹; تفسیر نور الثقلین، ج
۵، ص ۶۲۷; البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۴۸۷).

۹ (عیون اخبارالرضا، ج ۲، ص ۱۱۶).

۱۰ (ر. ک: تفسیر نورالثقلین، ج ۵، ص ۶۳۱؛ البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۴۸۶؛ بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۱۴۱-۱۸).

۱۱ (اصول کافی، محمد بن یعقوب کلینی، ترجمه سید جواد مصطفوی، تهران، کتابفروشی اسلامیة، ج ۱، ص ۳۶۳-۳۶۴).

۱۲ (اثباه الهداه، شیخ حر عاملی، قم مطبعه العلمیه، ج ۲، ص ۲۵۶؛ بحار الانوار (همان)، ج ۹۴، ص ۱۵، ح ۲۶).

۱۳ (همان، ص ۱۸).

۱۴ (اصول کافی (همان)، ج ۱، ص ۳۵۳-۳۶۲-۳۶۴، روایت ۶).

۱۵ (مبلغان عزیز توجه داشته باشند که یکی از شبهای قدر را حتما به صحبت و سخنرانی در مورد امام زمان علیه السلام اختصاص دهند که هم تناسب دارد و هم لازم است و هم عنایاتی را به دنبال دارد .

۱۶ (تفسیر فرات کوفی، مؤسسه نشر، ص ۵۸۱).

۱۷ (بحار الانوار (همان)، ج ۹۴، ص ۸۰، ح ۴۷).

۱۸ (کنز العمال، علی متقی هندی، بیروت، مؤسسه الرساله، ج ۸، ص ۵۳۴، ح ۲۸، ص ۲۴).

۱۹ (وسائل الشیعه، ج ۱۰، ص ۳۵۸، ح ۱۳۶۰۱).

۲۰ (بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۳۶۶، ح ۴۲).

پایگاه اطلاع رسانی هیأت رزمندگان اسلام